

B A J A

vegyes tartalmu hetiközlöny.

Megjelenik minden vasarnap.

Szerkesztői iroda,

hova a lap szellemi részét illető kérések, levelek, közlemények, híradások, levelek csak barmintesen fogadtatnak el. Kéziratok nem adtnak vissza.

Kiadóhivatal:

Az előfizetési pénzek és hirdetések a kiadóhivatalba — Nánay Lajos könyvnyomdája — küldendők (Balog-ter, Scheibler-féle ház).

Előfizetési árak:

Egész évre 5 frt. — kr.
Fél évre 2 „ 50
Negyed évre 1 „ 30
Névtanulóknak egész évre 4 „
Egyes száma ára 10 „

Hirdetési díjak:

Átlátszóasztalos post. sor. 8 kr.
Nyiltírtben soronként 15 „
Bélyeg minden bejegyzésért 30 „

Az utakról szóló törvényjavaslat.

(Vége.)

Ez azon pont, melyet kiválólag megyénk országgyűlési képviselőinek figyelmébe kívánunk ajánlani.

Felmerült ugyanis a napisajtóban az az egészséges eszme, hogy a törvényhatóságoknak meg kellene engedni a közmunkaváltásból befolyó pénzek egy részét másodrendű vasutak építésére fordíthatni. Nem akarjuk képviselőinket ez eszme fontosságának fejtegetéseivel megsértetni. Megyei és általában a délvideki közlekedésügy nyomorúságát senki sem ismerheti jobban, mint épen ők. A pusztán földmivességi termelésre utalt Bácska az év nagyobb felében el van zárva a világtól, mi miatt némelykor igazán zsirunkban fulladozunk.

Kérjük tehát t. képviselőinket, tegyék magukévá a fentebbi és a közgyonosodásra oly fontos eszmét s az utakról szóló törvényjavaslat tárgyalások legyenek rajta, hogy az alkotandó törvény felvételessék a közmunkaváltás egy részének másodrendű vasutak építésére való fordíthatását.

Tudjuk, hogy ez által nem lesznek még a megye s annak városai egyszerre vasutakkal behálózva; de azt itt tudjuk, hogy közlekedésügyünknek oly fejlődésre lesz alkalom nyitva, s társadalmi és önkormányzati tevékenységnek oly tér felszabadítva, melyen csak egy évtized alatt is a köz- és így a nemzeti vagyon a termelés és forgalom élénksége és nevelése folytán tetemesen fog gyarapodni, míg ma a nagy terhek mellett inkább pusztul, mint gyarapodik, vagy legtöbb esetben pang. Csak ily módon lesz a megye kereskedelmi forgalma az országos forgalomba bevonva s ily módon lesznek a községek is minél előbb képesek községi utaikat oly rendbe hozni, mely egy civilizált állam közlekedési rendszerének megfelelő.

Itt az alkalom, hogy t. képviselőink a végére közeledő országgyűlési három évet a megyére nézve emlékeztetések tegyék s választóikat maguknak hálásan lekötél ezzék.

Utóhangok a jubileumhoz.

Bándl János 25 éves jubileumának ünnepélyt mult számunk terjedelmesen közölte; mindamellet kellemes kötelességet teljesített, midőn a következő három szónoklatot lapunk t. olvasóival megismertettük:

I. Nagys. és ft. *Latinovits Gábor* bajai prépost úr előrebocsátván azon hivatalos és magán viszonyt, mely őt, mint főgymn. érseki biztos t. régi kebelbarátot az ünnepelt férfiúhoz köti, körülbelül e szavakkal üdvözölte a jubilaris igazgató-tanárrat:

E mai napot, mely bennünket a műszaknak s ezt. falai közé vezérelt, méltán örömmel ünnepeljük. Örömmel ünnepeljük az egész városunkra nézve, nemcsak azért, mert az ünnepelt férfiúban városunk egyik jelesebb szülöttjét tiszteljük; hanem azért is, mert benne és általa fényes tehetségei s gazdag érdemeinek fogva városunkat s országunkat is megdicsélteljük.

Örömmel ünnepeljük azokat is, tanári testület: mert kartársatok huszonöt év működésének időnkénti s is

részei lévén, tanúi voltatok és élvezői tapintatos vezérlő bölcsességének, színelést nem ismerő őszinte barátságának és társai iránt sokszor nehéz körülmények közt is tántoríthatatlan gyengéd szeretetének.

Örömmel ünnepeljük az intézet tanuló ifjúságára is, mert az ünnepelt férfiúban ők egy igazán gondos atyát és jölvetőt szerette tisztelni, aki ismereteinek tárházából merítve szellemi kincseit, megtanítja őket nemcsak a tudomány és művészet hasznos ismereteire, hanem azon kötelességekre is, melyely tartoznak Isten, hazá, királynak, önmaguk s embertársaik iránt.

Örömmel ünnepeljük ma nap kiválóan neked, tisztelve szeretettel igazgató tanár, mert Istennek kegyelméből megifjodott buzgósággal újítható meg azonoszent-hivatást, melyet huszonöt évnek hosszú során át oly kitünő módon töltöttél be, s melyet most is — mint éltelednek még virágzó, de már is érkezőkben és érdemekben bővelkedő korában — hivatta vagy ugyanazon lángoló szent helyvel folytatni az arany jubileumot meghaladólag korodig. Minő örömezzel fogja el kebledet, midőn számlálhatod egykori tanítványaid ezreit, kiket Istennek, a hazának és az emberiségnek neveltél és képeztél!

Ez azon egyedüli megnyugtató örömforrás, mely a hosszú évekre terjedt munkás életnek természetes keserűségét megédesíti. Mert ha nagy és fontos dolog az emberi erők és tehetségek rendszeres fejlesztése és kiképzése; ha nagy dolog az ifjút az életnek nevelni és őt erre alkalmassá tenni; ha nagy dolog a gyermekkor mindenre fogékony szívében az érkezőleg áldáshoz magvát elhantani s ez által egy egész emberi életet, sokszor egész nemzedéket a legedőbb gyümölcsökkel gazdagítani; ha nagy dolog a halhatatlan lelket alkotójához vezetni, magasztos céljának és rendeltetésének elérésére segíteni; ha nagy és fontos dolog az embert szellemileg és anyagilag az ideig és örökké való boldogságra idevonni, vezérelni: akkora te érdemed, kedves barátom, fényes dicsegszárak közt tündökölnék, melyekhez bármily ékes szózás újabb babérokat nem fűzhet.

Nem is szükséges, hogy érdemkoszorudat éntegem fedjere, a kedves kartársaid, a felejthetetlen tanítványaid is ezekkel hálás szülfői már régen fűzött tartják a borostyánt, mely érdemeidről ragyogva tündököl.

Csak egyre kérlek ez ünnepélyes pillanatban, hogy midőn hálát regebb ma szíved Istennek huszonöt év leforgása alatt vett jöfötményeier: zárd buzgó imáiba s baráti szeretetedbe mindazokat, kik örömmel ünnepelre itt egybegyűlve egykori tanítványaid távol levő ezreit is képviselik, és őrizd meg azok emlékeit, kik valaha szívednek drágák és kedvesek voltak, vagy azok még most is.

Vége tedd el, mint egy drága kincset, majdan öreg napjaid örömeire az Isten lelkének ama szép vigaszát, melyet Dániel prófeta ekként jegyzett fel az ószövetség lapjára: „Azok, akik igazságra oktattak sokakat, tündökölni fognak mint a csillagok.” Tündökölj tehát te is egykor az egetben, a dicsőítők örök honában, most pedig itt mi közöttünk család és tisztelt barátait örömeire, a serdülő ifjúság testi-lelki jöfötmének előmozdítására még igen soká s boldogul élj!

II. Ft. *Berényi Dániel* hitszónok és bajai főgymn. tanár úr beszéde:

Igen tisztelt igazgató úr,
Kedves pályatárs!

A népek és nemzetek eseménygazdag történelmapján vajmi megragadós s lélekemelő az azon fénypontok, hol egyes kimagasló lelkének a haza, nemzet, emberiség vagy nemzetlen szellemi és anyagi jöfötméier eszközlője őszadalon, üdvös s sikeres tetteik élénk színekkel ecsetelvék. Mint valamely kimagyarázhatatlan buvérőrtől lebilincselten, szívesen időz nemzetségünk, elmélődelünk a mult idők ily ragyogóbb fénypontjainál, épp úgy mint a kietlen vándora egyes enyhád s üdítő gyepszigeten (oasis); új lelkesülést, szellemi frisséletért, hatványozott tettész akarakterélt szívünk

ilyenkor netán zsilbadságban tengő szívünk s lelkiünkbe, emberi s honfiai feladatunk fölénk tehetőli megoldására. A mult idők iyletén vonzó s lelkesítő példánál felmelegedve s mintegy át-zsellemlülve; logyevésbé sem vonakodunk, sőt inkább kegyeletteljesen önként adozunk az illető jelesek enyészhetlen érdemeinek azon méltó tisztelt, elismerés, hála s kitüntetés nyújtásával, melyekkel öböl kortársaink örömelezen elhalmozók. Hisz az emberi szellemtermészetben beforrászó, ne mondjam a szív táblaíra irt örök érvényű törvénynek s alapszéknek (axioma) közt ott ragyog napfényes betűkkel bevése azon főbbek egyike: *honor cui honor*, tisztelet annak, kit méltán megillet.

És ez nagyon is rendén van; mert illő és méltányos, hogy a nemes tett, az érdeműs, áldásos élet az önmagát jutalmazó édes öntudaton kívül az elismerés kitjéleiben is találkozzék; de sőt szükségese, hogy nagyemelő Eötvošnik idevágó szavai szerint: „A nagyserző példák láttára a serdülő ivadéki fűfűltek tenkenti, nemes célokra lelkesedni, értők fáradozni, nekik áldozni tanuljon”, hisz természetünknel fogva is már akként vagyunk alkotva, hogy amaz ismeret közmondással összhangzólag: *exempla trahunt*, a példák vonzanak, nemes tettek által hason nemes tettekre csaknem ellenállhatlan vonzerővel indítanak.

Ezen ímént áldánosságban ecsetelt, mondhatnám lényünkkel egygyefort igazságok varazshatása alatt állnak jelenleg, szerette tisztelt pályatárs! midőn köröd seregünknek, negyedszázados tanári működésed jubileumát örömettel kebeli megünneplendők.

Nem titok előttünk, kedves pályatárs! a minden kifogásoló, mindent egydaruostól, mindenen — tán jelen örömneműnkben is megütőző feltételek-nemberek némelyikének azon szűkbeüti gondolkodásmódja: Te is a nemzet fizetett napszámosa, vagy az ő nyelvükön szólva a tanügy zsoldosa vagy, s egyszerűen teljesítéd hivatásod parancsolta kötelemet, melyhez kényerűd volt kötvye; miért hát részünkről eme érzékenykedés, miért eme föltüntetési vizsgeték irántudt viselgetet őszinte kartársi tiszteletünk s szeretetünk jelen bár szerény nyújtánása által? Amde az ekként gondolkodók csakis számadó elfogultságukról, csakis szellemileg kiskoru s félszeg észjárásukról szolgálatnak szegényégi felszönytávnt íyetlen megjegyezésük által; s könnyen azt felelem nekik, mit a Zeuxis által rajzolt Helena renekedőben feltétebb álműködő Nicostrat válaszolt egy mellette álló idegennek azon kérdésre: vajjon mit csodálhat ily nagyon az emilitet képen? „Te engem nem kérdem, felelé Nicostrat, ha az én szememmel látanád.” Igen kedves pályatárs! ílyesmit alig állalana bárki is rántuk mondani, ha a *mi lelki szemünkkel* tekintőn magasztos hivatásunk renekt sőt eszményképt, a kezelelünk s gondozásunkra bizott kedves ifjúságunk, általunk a tudomány és erénygyönyörű, elragadó színpompáival felkesztett szívét-ilekt.

Ne tudja be azért senki nekünk szerénytelenségül, — nehéz, de dicsó hivatásunk belbecséből előcseregűdöz, önézetes erkölcsi büszkeséggel párosult azon édes öntudatot, hogy mi igazszerző becsületű működésünk megillető zsoldon, csupán a testet étető tápláló, — hozzá tán még panaszos száraz kényerűben kívül méltán várhatunk más becsesb, maradandóbb jutalmat is; mert miután mi az emberben csak köztve az anyagi, követlenül pedig a sző igazi, nemes érdeműnyében vett szellemi, erkölcsi embernek ki-képezetetésén, tökélyesbítésén fáradozunk; illő és méltányos, hogy az általunk ismeretek s erényekkel gazdagított, zománcozott szív és lélek egyképen meghozza faradozásunk legedős, legboldogítóbb jutalmát, — a *hála és elismerés* adótt.

De im most veszem észre magamat, hogy Cicero pro domo sua elvét követve, hivatásunk

érdemének felsorolása s némelyek előtt talán túlzónak látszó méltatása által könnyen a gyanús öndicséret vádjában marasztalhatom el. Megszünnem ezt tenni önmagamra, szóljon helyetlem a római pogány bölcs: „Nem nyulhatunk, nyugomd ő, nagyobb jótéményt a közharsaságnak, mint ha neveljük és oktatjuk az ifjúságot.” Szóljon helyetlem az álomfényt illetve látók, ki azt mondja: „Az értelmes tündökölmi fogak, mint égboltozat fénye, és kik másokat oktatnak az igazságra, mint csillagok örökön öröklék.” Szóljon helyetlem a tapasztalat, mely az anyagi, de főleg szellemi téren alkotott anyai hasznos, üdvös, anyai egyszerű vívmányokban azon igazságú magasztosult jelmondatot hirdeti fennem világszerte: *a tudomány hatalom.*

És te, kedves jubilaris pályatárs! huszonöt küzdteles éve immár, hogy kezdet óta itt működött anyai pályatársid eltávozásával rendületlenül hű maradvai utóbb igazgatósodra bizott ezen tudományos intézet, Baja városa ezen valóságos díszéhez, gyöngyéhez, itt míg egyrészt mint tanár, a tudomány szövetekével egyik kezében az ifjúság lelki világát szív- és elmekepző ismeretekkel igyekszel ügybuzulag besugarazni: addig másrészt, mint igazgató, az intézet törvényhatóságát tartva másik kezében, a minden ország támaszát és talpkövé, a tiszta erkölcsöt és az ezen alapuló honfű és polgári erények legszebbjeit törekvél a serülő ivadéok tisztelet világában meghonosítani, meggyökeresíteni.

S vajjon eme legszentebb ügy — a nevelés és oktatás érdekében hozott huszonöt évi hivatásbuzgó fáradságmért nem létezzék részecské — kérdem — az élvezeti szerény anyagi juttal kívül megfelelőbb, érdemlegesebb jutalom, kitüntetés? Engedd meg, ünnepeit pályatárs! hogy szíved ez iránti dobbanását, lelked ez iránti gondolatát elvesse, én mondom ki imént feltett kérdésemre az igen jó választ.

Nem kívánok te fölünk — jól tudom — huszonötévi erénytelen munkásságodért olyasmint, mi a tiszta azonos korlátolt anyagi öröknek messze túlhaladja, nem kívánok arany s drága gyöngyökkel kitett gazdag ajándékok; de igen azt kívánhatod és pedig méltán, hogy itt keblünk szentélyében, szívünk mélyén rejlo legdrágább gyöngyszem — az iránti *szinte tisztelet mindennél becsesebb érzete híven megörzötték részecské.*

Nem kívánok te — jól tudom — negyedszázados buzgó törekvésidért, — mint a látók biztat — az égboltozat fényes csillagként tündökleni milliók szeméi előtt; de igen azt kívánhatod és pedig méltán, hogy résznélről, kik téged a szív és lélek szép vonásaiban ismerni tanultunk, ott tündököljék állandóan lelkünk egén a csillagok legragyóbbika: az iránti *tiszta szeretet enyészellen érzete.*

Nem kívánok te, — jól tudom, — huszonötévi tanári s igazgatói körültekintő, tapintatos s sikerorientozott működésedért emléket, oszlopot érzékből; de igen azt kívánhatod, még pedig méltán, hogy kezelésed alatt megfordult tanítványaid ezreinek szíve oltárán ott emelkedjék, ott díszeljenki szüntelen, az idők romboló viharával dacoló emlékoszlopok legdicsebbike: az iránti *kegyeletlen hála törhelen érzete.*

És ime, ünnepeit pályatárs! ezen szinte tisztelet, szeretet s hála, valamint az ezekből felkaldak leghőbb üdvölkívatók érzetvirágait egy koszorúba fűzve, nyujtuk nekéd azt negyedszázados tanári jubileumod jelen megünneplése alkalmával. — Fogadd szívesen azt szerető kartársaidtól, fogadd hálás tanítványaidtól, fogadd írt- és talvó levél nagyzámu tisztelőit és barátaitól. Ennél becsesebb, ennél kitüntetőbb ajándékkal, — még ha Dárius összes kincseit bírnók — sem tisztelhetünk meg téged; mert ez bokros érdemeidnek veszendő arannyal értékesebb, a belvílgnak öszes gyémántbecsű érzetkincseit magában rejtő legszebb, legméltóbb jutalma. — Viseld ez általunk nyujtott érdemkoszorút felemelt homlokaid, viseld férfias büszkeséggel; de viseld egyuttal további lankadatul ügytevékenységére lelkesítőleg is. Te még férfikorod délen állsz, nem szabad ily korán edél szerzett érdembabérádon végleg nyugodnod. — Nem szabad saját érdéknéked önos szeretettel a közérdeknek elébe helyezned; mert: *minden előtt a haza.* Azunintis viribus* — újszónak hű követése bizonylan, ha valaha, úgy most szent kötelessége minden igaz honfnak, most midőn édes hazánk a nemzeti nagylegt palladiumának — a közműveltségnek nehéz harcát vívja. E mindenfelett fontos, e végzetes harcban, mert hisz szel emi nagykorúsításunk díszokmányai van óhajtott győzelmeid köztve — oly harcdezt veterán bajnokokra, mint kiknek egyike te is vagy, jubilaris

pályatárs, nagy, igen nagy szüksége van a kulturadiált biztosító egyik főtevézőnek — a nevelés és oktatás szent ügyének, hogy amaz ismert s mindegyikünkkel elodázhatlanul kötelező: *hass, al-koss, gyarapús* — dicső jelölk megtestetítésén példadadlag előharcolvan, közös édes anyánk, a drága hon mielőbb fényre, dicsőségre derüljön.

Miért s mi, egy szív- s lélekkel kívánjuk, hogy téged az isteni gondviselés a tanügy felvirágoztatására, gymnasiunok díszére, büszkeségére, kartársaid, barátaid, tisztelőid, tanítványaid s szerette családod monihatlan örömére, boldogul, megelégedetten sokáig, igen sokáig tartson és éltesen!

III. Tek. *Bándl János* bajai főgymn. igazgató-tanáur ur válasza:

Mélyen tisztelt gyülekezet!

Előttem szónoklók szép szavainak legszebb virágai rém hullottak, én azokat öszeszedem, koszorúba fűzöm és e koszorút kartársaimra és a n. é. közönségre tűzöm vissza azon sziveségért, melyvel engem egyik megtisztelni kegyeskedtek. Korunkban, midőn a tudományok mezején heves szellemi harcok, midőn az öntudatos népek anyagi és létérti küzdelmei, az önértékes nemzetek élethál-tusái vivatnak, vajmi csekély jelenet az egyes embernek életmozzanata, és mégis kar- és embertársaim a küzdelmek és áramlatok élethullámok között megfigyelték kis sakkját, melyben már 25 év óta ezvekek a világot párhossz felé, hogy életréjvényemet megfogjem, mely nem egyéb, mint kiérdemelni kar- és embertársaim szeretetét, kiérdemelni a rém bizott ifjúságnak boldogításban saját boldogságomat. A kereset, de talán még ki nem érdemelt szeretet ime ma nyilvánul kartársaim és a tisztelt közönség részéről a meg nem érdemelt de kötelező megtisztelésben, a mások boldogításában keresett boldogságom megtalálta helyét tiszta öntudatomban.

Tiszta öntudattal, a léleknék tiszta tükrével, nyugodt szemmel tekintek vissza 25 évi küzdelmeimre, mert jóllehet életemjavó vírtőlforhoz néha a viharok hullái csapdáltak, de én túroleim szenvedésim alatt a vallás lángjaiban megvigasztalódtam, higgadságomat kedvellyességgel párosítottam, erőt merítettem szándékaim tisztaságából, kötelességérzetem sugallatából és azon meggyőződésből, hogy hivatásomnak felelek meg, ha az ifjúságnak szívóságát és nemességét, a lélek vallásérkösi és tudományos képzettségét tűzöm ki az iskola céljál, mert ez boldogsága és díszje az ifjúságnak; és e kettős dísz az ifjúság szívéből és lelkéből rém is fog visszasugárzani, és e sugárzatban a szellemkörséleg nemesen díszlo ifjúságban a tanférú önmagát látja megdicsőítve.

Míg a szónok nyilvánosan meghallgattatva dicsőítetik; az írő műveivel nagy körben szerez nevet és megtiszteltetést, sőt a művész még az utószázadoktól is kegyeltetik: addig a tanár csak teljesített kötelessége érzetében és a jobbaki elismerésében találja jutalmát. A régieknek tapasztalás által igazoltnak látszó mondata, hogy a sors haraga és a tanár iver-szülöttek időközönként és ma is meghazudtolja magát azon nemes tények által, melyek a nagylelkűek szeretetéből forrasznak. E kitüntetés nem lehet érdemeim jutalma, mert érdemnek csak azt ismerjük el, ami jutalmat nem kap, nem keres. De én bőven meg vagyok jutalmazva azon rokonszenves érzelmeik által, melyeket nekem itt kifejezni sziveskedtek.

Önöke, kedves kartársak, és a n. é. közönsége a kitüntetés. Önökletl, uraim, a példaadás érdeme, a férfias kitartás tisztelete és az előharcosok jutalma. Önökre mint hatalmas szellemkörsélekre erőkre támaszkodtak gyengeségeim, önök barátsága képezi életem napját, mely világot és melegit, mely a szép érzése minden magvát kicsirázta és gyümölcsöse éreli hálatejes szíveimben.

Az ember létrejöttének van oka, tehát létehez joga is van. Önök, tisztelt kartársak, léteök okát magasztos hivatásukban, szellemkörséleki öntudatukban érzik és ébresztik önökben a magasabb dolgok iránti izlést, a magasztosabb eszmék iránti lelkesülést; létjogukat bizonyítja az isteni gondviselés, mely önöket e pályára hívta, hogy onszivok véréből kölcsönözzenek növendékeknek szívetét, hogy eszméikkel csatlakozzanak ama nagy szellemi diadalmenethez, mely hivatva van az erkölcs és tudományosság oltárait felépíteni, művelt elméjök kincseit ezen oltárookra áldozatul hozni, hogy beteljesedjék egy jeles történetíró e jóslata: hogy a fény legelőszőr Magyarhonban kezdett tündökölni és a többi nemzetek bámulva nézték e ragyogást.

Ragyogjon önöknek és a tisztelt közönségnek élete fölött a szerencse és isteni áldás csillaga, mely ezüst- és arany jubileum ünnepeiken túl is soha el ne homályosodjék.

Azután a tanuló ifjúsághoz fordulva ezeket mondá:

Földi jólétünk egyik főkincse az erkölcsi függetlenség, mely a hitéletnek és munkának, az erénynek és szorgalomnak ereje által szereshető meg. Ezen erkölcsi függetlenség a nemzetek és egyének nagyságának forrása. Önöknek erkölcsöre és szorgalmára számít a haza, önöknek értelmi erőttségében és érzelmi egységében fekszik a haza jövője; önöknek egy szívök és egy hazájuk van, aki hazát akar cserélni, annak szívet is kell eke-relni; legyen szíved minden dobbanása a hitben és erkölcsben, a tudományban és szorgalomban a hazának szentelve; munka és szabadság, munka szerzi meg az erkölcsi függetlenséget. — Én már nem, de önök még látni fogják a diadalvet, mely alatt a magyar nemzet Európa kulturméjéi élén haladva a keletől jött műveltséget ismét kelet felé fogja visszatérjeszteni, midőn önök hivatva lesznek megóvni és elővárszolni lliását a hitéletiséget felváltó vallásosságának; lliását az írtó háborút felváltó békek munkának; lliását az olesó hazafiságot felváltó széplőtelen jellemnek; lliását a humanizmusnak, amelyben hazánk öszes népei egy kart képezve, egy cseket fognak énekelni, melyhez én zárimatam csatlom:

„Élmélet hazám, én oltárodra áldozom”

„Mádatl Hazád el, mert a földi áldozom!”

ARANYPOR.

Sokan panszokolnak, hogy az igazi társas-élet szép örömeit itt, vagy amott, nem élvezhetik. A hiba e panszoldalban mindig magukban a panszokölökben van. Rendesen maguk zárják ki önmagukat műveltek köréből, mennyiben hogyan semmiallódnának, ami természetesen nekhez és némi állózatot követel, inkább ketten... hármánként ott szeretnek egybegyülekezni, ahol egy-egy kis testi és szellemi mámoron s főfájáson kívül egyébett alig találhatni — Cometiccio.

Potroh és száraz fő — rendszerint zövetéségek. — Shakespeare.

Az elhatározott és erős akaratu férfi maga mintájára alakítja a külső világot. — Gothe.

A tiszta szellemi szerelm csak ideál iránt élhet a kebelben, ha ezen eszményök egyezem megtesteslten, nem létezik többé szellemi szerelm, mert a testiség folyton ott áll, mint a paradicsom kapujánál a cherubínok.

A nő, midőn szerelmére esküszik, ép annyit tesz, mint a kis gyermek, kikapja birtokára fogad.

A lélek mindenre képes, de önmagát nem tudja meghazudtolni soha.

Különfelek.

Lapunk t. c. előfzetől tisztelettel felkéretnek előfzetesök mielőbb megújítására, nehogy a szétkülködésben fenakadás történjenk.

A szerkesztőség.

Tóth Kálmán orsz. képviselőnk a most lefolyt bankügyi tárgyalásnál az országgyűlésen beszédet tartott; képviselőnk beszédét nagy tettség fogadtatták, mert az országgyűlési napló tiszén több élénk tetszésnyilatkozatot konstálta a végül éljenzéseket. Fővárosi levelezőnk azt is írja, hogy beszéde után számos képviselő készorításokkal üdvözölte őt s este a független szabadelők körben is, hol épen conferentia volt, beléptekor zajosan megéljenzették.

Bándl János jubileumára érkezett üdvözlo sürgönyökéből utólagosan felemlítjük a következőt: „Egykori egyetemi jeles halgatóját 25 éves tanár jubileuma alkalmából szinte tisztelet s szeretettel üdvözli Esztergomból. *István bácsi*” (Meyer István esztergomi apát és kanonok.)

Dr. Farukus Emil budapesti ügyvéd értesíti szerkesztőségünket, hogy ügyvédi irodáját f. hó 1-től az Erzsébetvári 14-ik szám alatt házba tette át.

A baltügyminiszter azon rendeletét, melyben a megýeknek meghagyta, hogy megýekben a tisztujtások még ez ében megtartassanak, a kivételenséget miatt — visszavonta. De azért, ha lehet, a válaszások meg fognak történni.

Táborosky és Parsch-nál Budapestben megjelent: „Softa induló, a török ifjak látogatásának emlékére, gonfára szerz M. T. — Ára 10 kr.

Várköny Sándor sokoldalú és széptehetségű iparkodó színes jutalomjátéka szerdán, november 14-én lesz. Ez alkalomból „A repülő eszima” d i a” énekes mulattató bohózat kerül színi, mely minden este érvetesen estét igér. No de amire is közönségünk oly figyelmes, hogy a jutalmazandókat — főleg kik megérdemlik — szíves pártolásban részesítli.

— **A színház köréből.** E helyen is megemlékezünk Csóka Sándor színműgázdát ur áldozatkész törekvéséről, mely kiváló méltánylát érdemel. Az új bérletben operettek is fognak színr kerülni, mely célból az igazgatóság újabb Ligeti Katalin jó hírnevű coloratur-énekésőt és Wagener Hugo karmestert (a temesvári színházról) szerződtette. Bérletl lehet Csóka színműgázdát úrnál vagy a bérlet eszközésével megbízott Marossy és Várkövy társulati tagoknál. Melogon ajánljuk a közönség figyelmébe. — **A szerdai előadás** s közben a 2-ik és 3-ik felvonás tázta — Leóvey Ilka k. a., színtársulatunk szorgalmas tázta, hirtelen oly rosszul lett, hogy az előadás félben kellett hagyatnia. A kisasszony állapota azonban, mint örömmel értesültünk jobbra fordult s talán már a „Kintornás család“ mai előadásában ismét fel fog lépni.

— **Bukarónika.** Treszkity Mátys bajai illetőségű favaor a hét elején két asszonyt szállítván B. Almásról, éjjel az úton összejött egy eddig ismeretlen kocsijával s a kitérés fölött összeszólaikozván, ez ismeretlen Treszkityt agyonverte s a két asszony is csak futás által mentette meg életét. — **Devis Lajos f.** szivári birtokán ismeretlen gyének a múlt héten a tanyaházat beszűlő felgyújtották. — **Ugyanott** a közönségi birtok egy tekintélyes összeget képviselő széna kazalját, a mért hivatalos minőségében bizonyos gyének ellen erőly intézkedést tett, szintén beszűlő felgyújtották. Általában F.-Szilvay folytonos rettegésben és félelemben tartatik néháy megrogzott gonosztevő által.

— **A túlnépszerűség,** török testvéreink e kiváló szokását, Nagy-Váradon akarta meghonosítani egy gyönyörű zsidó. Egyik clete párját ugyanis Gyönyörűsön fejeletette, s Nagyváradon ismét fölvette hymen róza láncát és új felesége hozományát. Ez magában véve még nem lett volna nagy baj, ha a gyönyörűs bítess-társánál ott hagyta volna a törvényszerint kiállított elbocsájto levélet. De mivel erről megfelekedett, Gyönyörűsön maradt élete párja elsőbbségi igény jelentett be a hűlen férj szerelme iránt. Az előljáóság pedig nem törődött azzal, hogy a zsidó csupa merő török rokonszenyből kelt egybe egy második asszonnyal, mielőtt az elsőből elvált volna, hanem elfogatta őt. Most aztán mindakét asszony férj nélkül maradt, a férj pedig, akinek egy asszony kevés volt, feleség nélkül búsul börtönében.

— Egy kellő előismeretekkel bíró tanonc azonnal felvétetik Nánay Lajos könyvnyomdájában.

Szini szemle.

— **Szombaton** elevenített föl előttünk Sardounek nem ugyan legjobb, de leghatásosabb műve: „A haza.“ Egy küzdő nemzetet látunk benne s mintegy folytatását a Götze „Egmont“-jának. Egmont és Horn már le vannak fejezve, midőn ezen regényszerűleg kidolgozott s anyagát a történelemből merített s mégis mondhatoi: e zmei dráma megújul. — **Érdekesítő** mesével, helyes morállal s új nyelvel van írva, melyben a szenvedély velos hangját itt ott eléggé tudja pótolni a hév. A darab hatását a jelenetek élénk festésén kívül az is fokozza, hogy a szerepek igen hálásan vannak írva s borzalmas képek, melyekből egy párt helyes tapintattal el is hagytak, izgatják a képzelmét és az idegeket. Drámai hőszegényi szenvedéllyel és tragikai bukással, nincs; hanem a főalak a hazája miatti küzdelem áldozata zeta, önhibája nélkül, nem a maga, hanem hazája bukását mutatva.

Az előadás — bár Gené Rudolf zenéje (intrádák, miserere, ének és gyász zene, mely pedig kis kiadásban is jól vetne volna ki magát) el is maradt, mégis elegendő hatást idézett elő. — Nem is csoda, mert hisz mi magyarok Alba herceg és szedett-vedett katonái kegyetlenkedéseiben a mi nem nagyon régi multunkra ismertünk, itt is, ott is, volt dolguk a hőhéroknak, mert minden kis gyanyu véritéletet vont maga után. — A magyaroknak is volt Orániai Vilmosuk, kitőlől fészabradulásukat várták. — A hazafiak titkos ősszeesküvésben keresnek menedéket s egy ily ősszeesküvés szolgál e dráma tárgyát.

Érdekes meséje a közönség előtt nagyrészen ismeretes s annak ismétlését fölöslegesen tartjuk; miután a ki e darabot csak egyszer is látta, nem mehet ki emlékből, hogy a főszemélyben a hazaszeretet egy ideális képét látta, nem pedig oly embert, aki szenvedélyből elragadtatót, Nemezis idézett föl maga ellen. Ezen főszemélyt **Gárdonyi** meglehetősen híven eszményítette, csak az a kár, hogy őregebben masz-

kirozta, mint kellett volna. Rysor gróf nem volt oly ósz, mint a minőnek őt G. elénk hozta.

Dolores szerepét **Leóvey Ilka** személyesítette, s bár nem valami hálás szerep nehézségeit kelle megoldani: mégis eltalálta a helyes utat, melyet ha csak kissé is szem elől téveszt, a női jellem egész utalatos voltát tünnette volna föl.

Még csupán van der Noot és Alba leánya (amazt **Csóka**, utóbbit pedig **Csókné** adta) érdemeinek figyelmet; valamint **Várkövy**, **Pozsonyiné** és a kis **Tolnay Juliska** játéka.

— **Vasárnap** Tóth Ede „Tolonc“ című népszínműve került színr. A közönség ismét azon megszokott élvezetet nyerte, melyet Tóth Ede műve nyújtanak. **Csókné** mint Liska szép felfogást tanusított e szerep drámai oldala körül.

— **Kedden** „Nőuralom“. Általános ismert kedves játéka. Csak az a kár, hogy színészeink annyira igénybe vannak véve, hogy nem csoda, ha a kimerültség rajtuk is megütszik néha, a melyel aztán majd mindig korólve szokott járni a vontatottság. Csupán **Csókné** és **Leóvey Ilka** játéka nem tánt föl bággyadsz; mindkettő oly jól nézett ki, mindkettőnek tolett-je oly csinos volt, hogy csak teljes dicsőrérett szólhatunk róluk.

— **Szerdai** török testvéreink sebesültjei részére adatott: „A három kalap.“ Csekély közönség tartotta érdekesnek a jótékony célra áldozni, s ép az az osztály tüdőköltő távolléte által, mely legkevésbé áldozatot szokott hozni úgy a hazai mint általában másnémi jótékony célokra, dacára annak, hogy köztük több vagyonos család található, kik mondhatták kérkednek vagyonnukkal.

Szegény és pironkodás között kell tudomásul vennünk, hogy a tiszta jövedelem alig 35 frtot tett ki.

— **Csütörtökön** még hegedős Lajos „Haza-tertek“ című drámája sem volt képes nagyobb száma közönséget vonzani. **Leóvey Ilka** hirtelen rosszul léte megzavarta az előadást, s a csekély közönség a törökő tehetségés színészről iránti részvétellel tért haza az előadás ily sajnos megszakítása miatt.

Valóban alig tudjuk menteni a színészet iránti részvét és pártolás hiányával járó szegényt. A múlt évi színtársulatra a közönség még azt mondhatta:

„Hogyan pártoljuk, mikor oly rossz a társaság?“

De most még ezt az egyet sem lehet fölhozni mentségül, mert a jelenlegi színtársulattal általában meg lehetünk elégedve.

Nem mondjuk, hogy a színtársulat semmi kívánivalót nem egybe fűnt: de azzal, hogy a színigények és színgyért, a közönségnek és közönségért nem áldozna, — a társulatot és igazgatóságot senki sem vádolhatja.

* * *

Apróságok.

Egy tekintélyes párisi lap szerkesztője, ki nem szokott lakatot venni szája elé, nem rég résztvett egy hirtelenül megzavargodott börze-látogatató által rendezett ünnepélyen. A fölfuvalkodott s esetlen modorú töklőkő nem győzte eléggé magasztalni birtokát.

- Mit szől ön kastélyomhoz? Nemde ez a két ódon torony pompás? S a gyönyörű park! . . .
- Valóban minden igen szép — mondá az író.
- Mit tenne ön he? ha ily kastélya volna? — kérdé önelégülten a pénzember.
- Azt mindenekelőtt, hogy önt nem hívnam meg — mondá hidegen a kérdésekre ráunt látogató.

* Egy ily nyomorok?

— Istenem! kiálta föl egy zakácsné a karzatán, mikor Dawson mankóval lépett föl a „Bon jour“-ban, hogy merészel egy ily nyomorok ember színészszé lenni és színpadra lépni?

Irodalom.

Új szemlét. Táborzsky és Parsch nemzeti zenemű, kereskedésben Budapestten megjelent: „A vereshaju,“ Lukácsy Sándor eredeti népszínművének 8 közkedvelt-ségi dala: 1. Lehuillót a rezző nyárfán. (Rácz Pál jogász-csárdása után.) 2. Nem szől a tilinköm. 3. Dinom, dánom, sum sum sum. 4. Feckém, feckém,

édes feckém. 5. Hallod-e kis leány, hallod-e? 6. Tíz-sza mentén hódv partján. 7. Hullámzó Balaton. 8. Csipkékör (Rácz Pál technikus csárdása után) Euek-hangra zongorakisérettel alkalkalmazta Erkel Elek. — Ára 1 frt.

A „Lányok Lapja“ 20-ik száma a következő tartalommal jelent meg: A róza temetése. Koltomány, Várady Antaltól. — Egy fehér róza története. Elbeszélés, Mikszáth Kálmántól. — A kosár. Számmű Csengey Gusztávtól. — A gyermekok órája. Koltomány, Longfellow után: K. G. — Gyertyagyújtás előtt. Apró csevegek egyről-másról, Laczháztól. — Október hő jelenségeiről. Közli: Köszeghy Géza. — Feleletek, kérdézközlések. Mindenfelék. — Betűtalány, szótagtalány, szakkifejtés, szerk. üzenetek, hirdetés. — Ezen rendkívül érdekes 38 hasábra terjedő, elegans kiállítás, gazdag tartalmu lap havonként kétszer jelenik meg; előfizetési ára felette csekély, negyedévre 1 frt félére 2 frt. Szerkesztés és kiadja Dolnay Gyula, Budapest ősz utca 15 szám.

A „Hasznos Mulattató“ című ifjusági folyóiratra különösen felhívjuk az ifjuság figyelmét. E havonként kétszer szines borítékban megjelenő díszes folyóirat a serdültebb korú művelt ifjuságnak van szánva. A 20-ik füzet következő tartalommal jelent meg: Őszi rémény. Koltomány, Reviczky Gyulától. — Űtszéli történet. Rajz. B. Büttner Linától. — Gondolatok, németből. — Mire tanit az élet? Elbeszélés, Reviczky Gyulától. — Adomák. Közli: Pataky István. — A hokegyről. R-szk-n-től. — Halottak estéjén. Koltomány, Somló Sándortól. — A halottak ünnepe. Rajz — A székyalórdról. Dolnay Gyulától. — Valamit az óráról és a nap beosztásáról. Közli: Köszeghy Géza. — Apróságok A török néptánitól. Közli: Krajskik Soma. — Innen-onnan — Vegyes közlemények. — Számrejtvény, rejtett szó, szófeladvány, megfejtők nevei stb. — A „H. M.“ előzetési ára félére 2 frt negyedévre 1 frt. Szerkesztés és kiadja Dolnay Gyula, Budapest, ősz utca 15. sz. A két testvérpap ára félére 3 frt 70 kr.

Üzeti tudositás.

Baja, 1877. nov. 10.

Hangulat bággyadt. Árak lemenők Buza 9,80, zab 5,75, rozs 7. —, kukorica (csöves) 3. —, kendermag 9. —, árpa 6,50, kendermag 9. — bab I-ma (fehér törpe) 9/4, bab (tarka) 8. —
Az árak 100 kilogr. után.

Szerkesztői sürgöny.

L. E. Panassa nem a nyilvánosság elé való. Ha a nő nem fogadja nyájasan a férfi hűvöztelt, jó adag neveltelenség árul el.

B. A. Budapest. — Bítosítjuk, hogy innét minden sz. m. rendszeren menszített és küldetni fog ezentúl is — Küldeménye nem jelent-e meg az „E—rr—ben“?

Az első

cs. kir.

Dunagőzhajózási társulat posta- és személyszállító hajónak menetrendje.

Bajáról Budapestre: naponként délután 1/3 órakor, és azonkivil Hétfőn, kedden csütörtökön és szombaton reggeli 5 órakor.
Bajáról Mohácsra: naponként esti 7 órakor, és azonkivil hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 3 óra után.
Bajáról Zimonyba: hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 3 óra után.
Bajáról Orsovára kedden és pénteken d. u. 3 óra után.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Erdélyi Gyula.

HIRDETÉSEK.

Fogfájás, bármí nemű, még ha a fogak őrsek is, tartós sikerrel gyógyítatik a híres **in-dial extract** által. Ez magának kitűnő sége által világhírű szerzett s minden családban kellene hogy meglegyen. Egy üveg ára 35 kr. Egyedüli kaktára Baján: **KLEANTZ** és **BABOCS** oraknal.

Als
Haupt-Beschäftigung!

Für
jeden Stand!

oder
Neben-Erwerb!

und in
Jedem Orte!

ehrevoll, solid, zweckmässig, gesichert, nützlich und angenehm!

**Waaren-Agenturen,
FABRIKS-DEPOTS,
Vertretungen**

Einführung in die ehrenden

Geschäfts-Verbindungen

mit den **achtbarsten Firmen** und **ersten Industriellen** der österreichisch ungarischen Monarchie sind zu erreichen in allen commerziellen, technischen Cultur, Industrie, Kunst, Landwirtschaft und in **allen Waarenbranchen** für **jeden Stand** und in **jedem Orte**, Provinz und Ausland und sind dem diesbezüglichen Offerte 8 Briefmarken beizufügen.

BIN- UND VERKAUF

von **Waaren u. Landesprodukten** commissionsweise, auch können

BAARVORSCHÜSSE

in jeder Höhe

sogleich auf **Waaren und Landesprodukte** gegeben werden, courante und prompte Bedienung zugesichert
Allgem. Handels-Agentur für Ex- & Import & Commission

LEO BINDER,

Wien, Kärntner-Ring 1 und verl. Kärntnerstrasse 55

5-12

(In Wien etablirt seit 1854.)

Árverési hirdetmény.

Mely szerint *f. évi november hó 25kén délelőtti 10 órakor Rigycza községében KOVÁTS JÓZSEF* urnak Landor nevezetűi majorságában a helyszinén különféle mintegy **37 drb nemesített tenyészlovak** szabadkézből megtartandó nyilvános árverés utján elfognak adatni, melyhez a vevők tisztelettel meghívatnak.

Kelt Rigyczán, 1877. okt. 21.

Heinrich Mihály,

gazdatiszt.

FERENCZ JÓZSEF (KESERÜVIZ-FORRÁS)

A leghatásosb valamennyi keserüviz között

Hatásában az által különbözök előnyösen a többi ismert keserüvitzől, hogy kisebb adagokban hatásos a hosszabb használat nem okoz utóhá-
Dr. Leidesdorf Miksa tanár.

Valamennyi budai keserüviz között kellemes íze és jeles hatása által tűnik ki: gyomor- és bélhurtnai megrögzött székrekedéssél, alhasi vérpangásnál valamint vertóhálósnak, aranyérmél, étvágytalanságnál
Dr. Kiss Sándor, ház igazgatója

Különösen az által tűnik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést
Dr. Korányi tanár és kir. tanácsos.

A hatás kivétel nélkül gyors, biztos és fájdalom nélküli.
Würz-
burg. 1877. **Dr. Bárány Lichtenfels Scanzoni,** tanár titk. tanácsos.

Készletben minden ásványvíz-raktárban. Nagybani raktár Baján: **HERZFELD HENRIK** urnál. Nyomatványok stb. ingyen. A **szétküldési igazgatóság**nál Budapesten.
Rendess adag: egy fél borpohárral. 3620D

20 esztendő költögetés, mell-, föld- és gyomorbakok a valódi Hoff-féle malátakészítvények használatát által megszűntetettek.

A Hoff Janos-féle cs. k. malátakészítvény-gyárnak Bécsben, Graben, Bräuner-strasse 8, továbbá

Budapesten, kalap-utca 10.

hová a megrendeléseket kérjük intézni.

41-szer kitüntetve és nyolcszor 1876-ban legmagassabb helyen szabadekozza.

Gradina. Mintön az ön malátakészítvény-csokoládéja gyöngyomra igen hasznosnak bizonyult, külön nékem ismét 2 fontot az I. számúból. Kovacevich József, plébános és szeszkei úlnok. — Az ön malátakészítvény-egészségi sora nem csak 20 éves költögetémet szüntette meg, hanem ujolg még is erősített. Bárány Eberhard, al-cserécs Grubben. — Zempelburg, Marienwerder kör. Malátakészítvényei nálam is mindig csodálatos módon sikeresnek bizonyultak; egy emberöltő óta hurutos köhögésem szenvedtem, melyhez most 56 éves koromban jelentékeny testi gyöngöset is járult. Az ön malátakészítvény-egészségi sörnek hosszabb használatát folytán nemcsak visszanyertem erőmet, hanem csodálásra méltó régi köhögésem is megszűnt. Kamnitzer P. özevgye szől. Gustavdt. — Repeclak. Kőrök postafordultával 1 1/2 font malátakészítvény-csokoládé és malátá mellőrkört. Be kell ismerem, hogy e készítmények költögetémet nagyon csökkentették. Kisfaludy Teréz. — Domaraz (Cseh országban. (Mintán név, ki illűlt köhögésem és gyomorhurtnam szenvedett, a jelen Hoff-féle malátakészítvényt, melyet már kétszer hoztatam) használatát után jelentékeny javulást érez, kérek ujabban egy részt küldeni. Görtner Lipót, majorbér.

ÁRAK:

Malátakészítvény-egészségi-sör palackja 60 kr. Lápa és palackal: 6 palack 4 frt. — 11 palack 6 frt 60 kr. — 28 palack 16 frt. — 58 palack 32 for. — 1/4 kilo malátá csokoládé P. 2 frt 40 kr. II. 1 frt 60 kr. III. 1 frt. (nagyobb mennyiségűl árkedvezményűvel.) — malátakörökak zacskója 60 kr. (1/2) vagy 1/4 zacskóval is kapható. Gyöngy-49p-malátakészít 1 frt. — Koncentrirt malátakészít 1 palack 1 frt, 60 kr. — Egy kész malátakészít 80 krba kerül.

Gyári raktár és fő-letét:

Budapestben, kalap-utca 10 sz., bemenet a kapu alatt és Michlitsch István urnál Baján.

2 frton alul semmi sem küldetik.

A valódi nyál feloldó Hoff-féle malátakészít-mell-cukorkák kék papírban vannak.

Házeladás.

Pásztory János úr Szent-Antal utca 28-ik sz. alatti háza szabad kézből eladó. Bővebben értekezhetni a háztulajdonosnál.

N Á N A Y L A J O S

K Ö N Y V N Y O M D Á J A

(BAJÁN, BÓDOG-TÉR, SCHEIBNER-féle HÁZ)

elvállal mindennemű

önálló munkák, röpiratok, táblázatok, körlevelek, esketési-, eljegyzési- és névjegyek, váltók és kötelezvények, gyászjelentések, falragaszok sat. ízelettel és a legutányosabb áron való elkészítését.

Továbbá ajánlja

dusan berendezett raktárát számlák-, szállítólevelek-, községi- és egyéb hivatalos nyomtatványokból, bíróságok, ügyvédek és községek számára.

➔ Vidéki megrendelések a legpontosabban s legutányosabban eszközöltetnek. ➔

Előfizetéseket elfogad a

Előfizetési díj:

„**B A J A**”

című köznyre.

Egész évre	—	—	5 frt	—
Fél évre	—	—	2 „	50 kr.
Negyed évre	—	—	1 „	30 „

— Hirdetések a legutányosabban számittatnak. —